

MTK-SATAKUNTA

MUUTOSKIRJA

Millaisen tulevaisuuden haluan?

SISÄLLYS

1. Johdanto	4
2. Miksi muutos?	6
3. Tulevaisuuden maatalous: kohti kestävämpää toimintamallia	8
4. Itseni ja muutoksen johtaminen: Uudistumiskykyinen yrittäjä	11
5. Työhallinta ja ennakointi: Varautuminen ja huoltovarmuus	15
6. Oma osaaminen: Kestävän ja monimuotoisen viljelyn taidot	19
7. Elämäntilanteeni ja valmiuteni muutoksiin	22
8. Motivaation voima	25
9. Osallistuminen alan keskusteluun: Vaikuttamisen keinot	28
10. Yhteenveto ja tulevaisuuden näkymät	30
Lähteet	33

MUUTOSVOIMAA TULEVAAN

Muutos on osa maatalousyrittäjän arkea – välillä se voi olla toivottu ja innostava mahdollisuus, toisinaan pakottava tarve sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Muutoskirjan ensimmäinen versio on tehty vuonna 2020 Varavoimaa farmarille muutoksiin -hankkeessa. Tämä uudistettu Muutoskirja on tarkoitettu maatalousyrittäjille oman toiminnan jäsentämiseen, kehittämiseen ja muutosten hallintaan. Se tarjoaa vinkkejä ja näkökulmia erilaisiin muutosprosesseihin.

Tämä painos on syntynyt osana MTK-Satakunnan Muutosvoimaa tulevaan -hanketta, jonka tavoitteena on tukea maatalousyrittäjiä ja heidän sidosryhmiään muuttuvassa toimintaympäristössä. Hankkeen myötä on pyritty edistämään maatalousyrittäjien sopeutumiskykyä, vahvistamaan ennakoitaitoja ja kehittämään toimintaa. Kirjaa on päivitetty ja laajennettu hyödyntäen hankkeen aikana kerättyjä kokemuksia ja yrittäjiltä saatua palautetta, jotta sen sisältö vastaisi mahdollisimman hyvin käytännön tarpeita.

Muutos on harvoin yksinkertainen prosessi. Siksi kirjasessa korostetaan keskustelun ja yhteistyön merkitystä – oli kyseessä sitten perheenjäsenet, yhteistyökumppanit tai eri alojen asiantuntijat. Ulkopuolisten näkökulmat voivat tuoda arvokasta selkeyttä ja uusia oivalluksia muutosprosessin keskelle.

Haluamme kiittää kaikkia maatalousyrittäjiä, jotka ovat jakaneet kokemuksiaan ja antaneet palautetta kirjan kehittämiseksi. Erityinen kiitos kuuluu Satakunnan ELY-keskukselle ja EU:n Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmalle, joiden rahoituksella Muutosvoimaa tulevaan -hanke ja tämä kirja ovat toteutuneet.

Toivomme, että Muutoskirja toimii inspiraation ja käytännön apuna kaikille, jotka ovat muutospolun äärellä. Rohkeutta ja luovuutta matkaanne!

Virve Hindström

MTK-Satakunnan Muutosvoimaa tulevaan -hanke

1. JOHDANTO

Maailma ympärillämme muuttuu nopeammin kuin koskaan, ja maatalousyrittäjänä sinä olet tämän muutoksen etulinjassa. Toimintaympäristö muuttuu niin lainsäädännön, teknologian kuin markkinavaatimustenkin osalta. Lisäksi ilmastonmuutos tuo mukanaan ennakoimattomia haasteita, kuten äärimmäisiä sääolosuhteita ja kasvukauden muutoksia, jotka vaikuttavat viljelyolosuhteisiin ja satovarmuuteen. Näiden muutosten keskellä sinun roolisi on keskeinen – ei ainoastaan tuottajana, vaan myös ennakoijana, sopeutujana ja uudistajana.

Sopeutumiskyky on avain menestykseen

Sopeutumiskyky ei tarkoita pelkästään nopeita ratkaisuja, vaan pidemmän aikavälin strategioita, jotka valmistavat sinua tuleviin muutoksiin. Se voi tarkoittaa esimerkiksi uuden teknologian hyödyntämistä tilasi päivittäisessä toiminnassa tai tuotantosuunnan muokkaamista markkinakysynnän muuttuessa. Digitalisaatio ja automaatio eivät ole enää kaukaisia trendejä, vaan arkea monille tiloille. Kannattaisiko sinun esimerkiksi harkita uusia digitaalisia työkaluja, jotka voisivat tehostaa taloudenpitoa tai tuotantoprosesseja?

Muutosten keskellä ei kuitenkaan pidä unohtaa maatilalan perusarvoja. Paikallisuus, kestävät tuotantomenetelmät ja vastuullisuus ovat arvoja, jotka kantavat kauas. Yhä useammat kuluttajat arvostavat lähellä tuotettua ruokaa ja vastuullista tuotantoketjua. Miten sinä voit korostaa näitä asioita omassa liiketoiminnassasi ja tarjota asiakkaille sen, mitä he arvostavat?

Ennakoiva yrittäjä pärjää

Ennakointi on yksi tärkeimmistä taidoista tässä nopeasti muuttuvassa ympäristössä. Se tarkoittaa, että olet askeleen edellä ja valmistaudut tuleviin haasteisiin jo ennen kuin kohtaat ne tilallasi. Se voi tarkoittaa markkinoiden tutkimista – mitä trendejä on nousussa? Voisiko tilasi toimintaa muokata vastaamaan näihin trendeihin? Vai onko parempi keskittyä vahvistamaan jo olemassa olevaa tuotantoa?

Konkreettisesti ennakointi voi tarkoittaa vaikkapa riskien hallintaa ja taloudellisten puskurien luomista. Mitä varasuunnitelmia sinulla on huonojen satovuosien tai yllättävien markkinahäiriöiden varalle? Oletko kartoittanut vaihtoehtoisia rahoituslähteitä tai kehitysohjelmia, jotka voivat auttaa sinua sopeutumaan muutokseen?

Kestävä kehitys – tilasi tulevaisuus

Kestävä kehitys ei ole vain trendisana, vaan tulevaisuuden liiketoiminnan perusta. Ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat näkymään entistä selkeämmin jokapäiväisessä toiminnassasi, mutta kestävyys ei tarkoita pelkkää ilmastonmuutoksen hillintää. Se tarkoittaa myös taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. Miten voisit varmistaa, että tilasi tuottaa jatkossakin terveellistä ja laadukasta ruokaa kannattavasti kestävin keinoin?

Maatalouden hiilijalanjäljen pienentäminen, vesivarojen kestävä käyttö ja monimuotoisuuden säilyttäminen ovat asioita, joihin voimme yhdessä vaikuttaa. Näihin panostaminen voi avata uusia mahdollisuuksia myös markkinoilla. Kuluttajat ja kauppa- ja palvelusektori ovat yhä kiinnostuneempia siitä, kuinka ympäristöystävällistä ja eettistä tuotanto on. Miten voisit hyödyntää tätä omalla tilallasi?

Ota muutos haltuun

Muutos ei ole uhka, vaan mahdollisuus. Se vaatii rohkeutta, mutta myös suunnitelmallisuutta. Aloita pienestä, seuraa ympärillä tapahtuvia muutoksia, ota selvää uusista menetelmistä ja teknologioista, ja ennen kaikkea pidä mieli avoimena. Kuten kaikessa liiketoiminnassa, myös maataloudessa menestyvät pitkällä aikavälillä ne, jotka ovat valmiita uudistumaan ja ajattelemaan uudella tavalla.

Maatalousyrittäjät ovat avaintekijöitä siinä, miten ruokaketjumme kehittyy ja miten suomalainen maaseutu säilyy elinvoimaisena. Muutoksista voi syntyä tilallesi uusia mahdollisuuksia – onko sinun aikasi tarttua niihin?

2. MIKSI MUUTOS?

Muutos on läsnä kaikessa, mitä teet. Maatalous on ala, jossa muutos on jatkuvaa – vuodenaikojen, sääolosuhteiden ja markkinoiden vaihtelut ovat osa joka päiväistä elämää. Mutta nyt muutokset ovat suurempia ja nopeampia kuin koskaan ennen, ja niiden hallitseminen vaatii sekä suunnitelmallisuutta että kykyä sopeutua. Kysymys ei ole vain siitä, pitääkö sinun muuttua, vaan siitä, miksi muutos on tarpeen ja miten se auttaa sinua selviämään ja menestymään. Muutokseen on erilaisia syitä. Muutos voi alkaa omasta halusta muutokseen, pakosta tehdä muutos, tarpeesta tehdä valinta tai siitä, että sinä itse muutut.

Minä haluan muutoksen

Usein muutos alkaa omasta halusta. Ehkä haluat kehittää maatilaasi, löytää uusia tapoja tehostaa tuotantoa tai viedä toimintaasi uuteen suuntaan. Tällainen muutos lähtee sinusta itsestäsi, ja sen toteuttaminen voi tuntua konkreettiselta ja hallittavalta. Voit asettaa selkeitä tavoitteita ja seurata edistymistäsi askel askeleelta. Tämäntyyppinen muutos on usein innostavaa, koska sinä itse ohjaat sen suuntaa.

Käytännössä tällainen muutos voisi olla esimerkiksi investointi uuteen teknologiaan, kuten täsmäviljelyyn, tai uuden tuotantosuunnan käynnistäminen, joka vastaa paremmin markkinoiden kysyntään. Näissä tilanteissa tiedät, mitä haluat ja miksi – ja se motivoi sinua viemään muutoksen loppuun.

Minun on pakko tehdä muutos

Aina muutos ei ole valinta. Joskus ulkopuoliset paineet, kuten markkinahäiriöt, sääolosuhteet tai terveysongelmat, ajavat sinut tilanteeseen, jossa on pakko toimia. Tällaisissa tilanteissa voi tuntua, että muutos on raskas ja vaikea, koska et itse ole sitä valinnut.

Esimerkiksi lainsäädäntömuutokset tai uudet ympäristövaatimukset voivat pakottaa sinut muuttamaan tilan käytäntöjä, vaikka ne eivät aluksi tuntuisikaan hyödyllisiltä. Tällaisessa tilanteessa on tärkeää löytää näkökulma, jossa löydät oman hyötysi muutoksesta. Kun ymmärrät, miten muutos voi lopulta parantaa tilasi toimintaa – esimerkiksi vähentämällä

kustannuksia tai lisäämällä tehokkuutta – muutospaineen kohtaaminen voi tuntua helpommalta. Älä epäröi pyytää apua ja keskustella muutoksen vaikutuksista muiden yrittäjien tai asiantuntijoiden kanssa.

Minun on tehtävä valinta

Joskus muutos tulee valintojen kautta. Sinun on päätettävä, mihin suuntaan viet tilaa, ja valinnan tekeminen merkitsee usein toisen polun hylkäämistä. Sukupolvenvaihdos, laajentaminen tai maatalouden jättäminen kokonaan ovat päätöksiä, jotka vaativat syvää harkintaa ja sitoutumista. Tällaiset päätökset ovat suuria ja voivat muuttaa koko elämän suuntaa, mutta niihin liittyvä muutos on usein suunnitelmallista ja pitkällä tähtäimellä tarkasteltua.

Olet ehkä miettinyt, onko aika luopua perinteisestä viljelytavasta ja siirtyä esimerkiksi erikoistuotantoon tai biokaasun tuotantoon. Tällaiset valinnat vaativat perusteellista pohdintaa – ja kun valinta on tehty, se vie sinut uuteen suuntaan, joka avaa uusia mahdollisuuksia mutta myös sitouttaa pitkäksi aikaa.

Minä muutun

Kaikki muutokset eivät ole näkyviä tai konkreettisia. Elämä tuo mukanaan kokemuksia, jotka muuttavat tapaasi ajatella ja suhtautua asioihin. Joskus suurimmat muutokset tapahtuvat sisäisesti.

Ehkä asenteesi työtäsi kohtaan on muuttunut ajan myötä, tai näet tilanteesi nyt eri tavalla kuin aiemmin.

Nämä kokemukset auttavat sinua kehittymään ja kasvamaan yrittäjänä. Jos esimerkiksi aiemmin pelkäsit epäonnistumista, nyt ymmärrät sen olevan osa prosessia ja oppimista. Tällainen muutos voi olla syvällistä, ja se muuttaa tapaa, jolla kohtaavat tulevia haasteita.

Muutos alkaa pienistä askelista

Muutos ei tapahdu yhdessä yössä. On tärkeää asettaa konkreettisia tavoitteita ja edetä askel askeleelta. Muutoksen tiellä kohtaavat haasteita, turhautumista ja epäilyksiä, mutta myös onnistumisia ja ilon hetkiä. Tärkeintä on pitää katse päämäärässä ja uskoa siihen, että muutos vie kohti parempaa.

Olipa muutos oma valintasi, ulkopuolelta tuleva paine tai pitkäaikaisen harkinnan tulos, jokaisella muutoksella on tarkoitus. Kun pidät mielessäsi, miksi muutos on tarpeen ja miten se hyödyttää sinua ja maatilaasi, voit kohdata muutoksen rohkeammin ja valmistautua siihen ennakkoivasti. Muutos ei ole vain väistämätön osa elämää – se on myös mahdollisuus kehittyä ja kasvaa.

3. TULEVAISUUDEN MAATALOUS: KOHTI KESTÄVÄMPÄÄ TOIMINTAMALLIA

Kun pohdit maatalousyrityksesi tulevaisuutta tai uutta suuntaa, on hyvä pysähtyä miettimään, mikä sinulle on tärkeää ja mitä haluat saavuttaa. Maatalous on muuttumassa nopeasti, ja tämän muutoksen keskellä on tärkeää, että yrityksesi ja toimintasi heijastavat omia arvoja ja tavoitteitasi. Teknologian kehittyessä, ympäristövaatimusten ja kuluttajien toiveiden muuttuessa sinulla on mahdollisuus olla osa suurta ratkaisua. Kestävä ja kannattava maatalous on mahdollinen – sen saavuttaminen voi vaatia kohdallasi uudenlaista ajattelua ja toiminnan muuttamista tulevaisuuden vaatimuksiin.

Yksi tavoite, monta polkua

Tulevaisuutta ei voida ennustaa tarkasti, mutta voimme nähdä suuntaviivoja, jotka auttavat sinua suunnittelemaan, miten yrityksesi kehittyy tulevaisuudessa. Tavoitteena voi olla hiilineutraali tuotanto, resurssitehokkuuden parantaminen tai uusien markkinoiden löytäminen. Kaikilla näillä tavoitteilla on useita polkuja, joita pitkin voit kulkea.

Konkreettisesti yksi polku voi olla esimerkiksi täsmäviljelyn käyttöönotto, jonka avulla voit hyödyntää peltoja entistä tehokkaammin ja vähentää samalla lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttöä. Digitaaliset ratkaisut, kuten sensorit ja satelliittidata, auttavat sinua seuraamaan maaperän ja kasvien tilaa tarkasti ja kohdistamaan resurssit juuri oikeaan paikkaan.

Tulevaisuudessa maatalous voi näyttää monin tavoin erilaiselta kuin tänään. Energiantuotanto tiloilla voi yleistyä, ja biokaasulaitokset voivat olla osa maatalojen tuotantoketjua. Voisiko sinun tilasi tuottaa paitsi ruokaa, myös uusiutuvaa energiaa? Mahdollisuuksia on paljon, ja tekemäsi valinnat ohjaavat sinua kohti niitä polkuja, jotka parhaiten tukevat tilasi menestystä tulevaisuudessa.

Vaikuta valintoihisi

Tulevaisuuden maatalous ei ole pelkäämään ulkopuolelta tulevien vaatimusten tai haasteiden kohtaamista – se on myös mahdollisuus tehdä omia valintoja ja vaikuttaa siihen, miltä tilasi tulevaisuus näyttää.

Kuva: Anne-Mari Tarkkio

Teknologian kehitys ja digitalisaatio tarjoavat työkaluja, joiden avulla voit muokata toimintatapojasi entistä joustavammiksi ja tehokkaammiksi. Täsmäviljelyn lisäksi esimerkiksi robotiikka ja automaatio voivat vähentää manuaalisen työn tarvetta ja samalla parantaa tilan kannattavuutta.

Kestävä kehitys on yhä keskeisempi osa ruoantuotannon tulevaisuutta. Kuluttajat, kaupalliset toimijat ja lainsäätäjät odottavat yhä enemmän kestäviä ratkaisuja. Hiilineutraali tuotanto ei ole kaukainen tavoite, vaan konkreettinen suunta, jota kohti yhä useampi maatila liikkuu. Tiloilla voidaan vähentää päästöjä esimerkiksi parantamalla energiatehokkuutta ja ottamalla käyttöön kiertotalouden periaatteita. Jätteet voidaan muuttaa resursseiksi.

Esimerkiksi lannasta ja muusta biomassasta voidaan tuottaa biokaasua, joka voi vähentää tilan riippuvuutta ulkopuolisista toimijoista sekä mahdollistaa ylimääräisen tuotannon myynnin.

Valinnoillasi on merkitystä myös markkinoiden näkökulmasta. Kuluttajat haluavat tietää, mistä heidän ruokansa tulee ja millaisia arvoja se edustaa. Suomalaiset maatalousyrittäjät voivat edelleen vastata tähän kysyntään tarjoamalla puhtaita, eettisiä ja kestävästi tuotettuja tuotteita. Voitko sinä viestiä tilasi arvoista ja kestävästä käytännöistä asiakkaille selkeämmin? Markkinointikanavat, kuten sosiaalinen media, voivat tarjota sinulle suoran väylän kertoa tilasi tarinaa ja erottua.

TULEVAISUUSKUVANI

Tulevaisuudenusko on esimerkiksi uskoa haasteista selviytymiseen tai elämän onnistumisen tunnetta. Mieti hetki, millaisia tulevaisuuden vaihtoehtoja sinulla on. Kun kaikki menee parhain päin, missä olet viiden vuoden kuluttua?

» Jatkan sitä, mitä olen aikaisemmin tehnyt tai mitä teen nyt.	» Etsin mahdollisuutta tai vaihtoehtoja tehdä jotain uutta, sopivaa, mielenkiintoista.	Mieti
» Olenko tähän vaihtoehtoon tyytyväinen enemmän kuin pettynyt?	» Mikä inspiroi minua? Mikä olisi hyvä ajoitus? Mitkä teot vievät haluamaani suuntaan?	» Asioita, joita haluan vahvistaa
		» Asioita, joista haluan luopua
		» Asioita, joita haluan kehittää itsessäni ja työssäni

Maatalous osana ratkaisua

Suomalainen maatalous on keskeinen osa ruokaturvaa ja kestäväen kehityksen tavoitteita. Maatalous voi olla osa ratkaisua ilmastonmuutokseen, biodiversiteetin säilyttämiseen ja resurssien tehokkaampaan käyttöön. Näissä tavoitteissa sinulla, maatalousyrittäjänä, on merkittävä rooli.

Tulevaisuuden maatalous vaatii rohkeita valintoja ja ennakoivaa otetta. Jokainen päätös, jonka teet tänään – oli se sitten investointi teknologiaan, siirtyminen hiilineutraalimpaan tuotantoon tai uuden tuotantosuunnan valinta – muokkaa tilasi polkua kohti tulevaisuutta. Yksi tavoite voi olla kestävä ja kannattava tila, mutta polkuja on monia. Sinulla on mahdollisuus valita ne reitit, jotka johtavat parhaaseen lopputulokseen – ja olla osa suurta muutosta.

4. ITSENI JA MUUTOKSEN JOHTAMINEN: UUDISTUMISKYKYINEN YRITTÄJÄ

Maatalousyrittäjänä sinulla on käsissäsi paitsi yrityksesi, myös oma jaksamisesi ja kehittymisesi. Muuttuvassa maailmassa menestyminen vaatii kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja vaatimuksiin, mutta yhtä lailla sinun tulee johtaa myös itseäsi – tunnistaa omat vahvuutesi ja kehityskohteesi sekä huolehtia hyvinvoinnistasi. Tämä ei ole helppoa, mutta se on ratkaisevaa yritystoiminnan ylläpitämiseksi muuttuvissa tilanteissa.

Itsetuntemus: Tärkein työkalusi muutoksessa

Maatalousyrittäjänä olet jatkuvasti suurten päätösten äärellä, ja nämä päätökset vaativat itsetuntemusta. Mieti hetki, millainen olet yrittäjänä ja ihmisenä. Mitkä ovat omat vahvuutesi? Oletko hyvä suunnittelemaan pitkän aikavälin tavoitteita vai tunnetko olevasi tehokkaampi ratkaisemaan akuutteja ongelmia? Voit myös miettiä, missä koet haasteita – onko esimerkiksi jaksaminen, priorisointi tai uusien teknologioiden käyttöönotto sinulle vaikeaa?

Kun tunnet omat vahvuutesi ja heikkoutesi, voit paremmin valmistautua muutoksiin. Esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvissä muutoksissa, kuten hiilineutraaliuden tavoittelussa, voi olla hyödyllistä miettiä, mitkä osa-alueet tuntuvat sinulle luontaisilta. Onko hiilensidonnan lisääminen maaperässä sinulle helppoa? Vai tarvitseeko sinun päivittää osaamistasi esimerkiksi uusien tekniikoiden tai resurssitehokkuuden parantamiseksi?

Saat olla epätäydellinen – ja silti menestyä

Maatalousyrittäjän arjessa on paljon paineita, mutta täydellisyys tavoittelu voi helposti kuluttaa voimasi loppuun. Hyvä itsetunto ei tarkoita, että sinun pitäisi olla täydellinen. Riittää, että teet parhaasi ja opit matkan varrella. Jokainen meistä kohtaa epäonnistumisia, ja ne ovat osa kasvuprosessia. Ole itsellesi armollinen, kun asiat eivät mene suunnitelmien mukaan. Tärkeintä on, että otat oppia kokemuksista, pyydät tarvittaessa apua ja jatkat eteenpäin.

Voit esimerkiksi huomata, että jokin vihreän siirtymän vaatima muutos tilasi toiminnassa ei toiminut odotetusti. Sen sijaan, että lannistuisit, pohdi, mikä ei toiminut ja miten voit mukauttaa suunnitelmaasi. Muutosprosessi on usein kokeilua, jossa epäonnistumiset vievät lähemmäs oikeita ratkaisuja.

Työn jakaminen osiin: Muutos vaatii suunnitelmallisuutta

Muutoksen johtamisessa on olennaista osata jakaa isot kokonaisuudet pienempiin, hallittaviin osiin. Esimerkiksi vihreän siirtymän tai huoltovarmuuden parantamisen kaltaiset muutokset voivat tuntua massiivisilta, mutta niiden saavuttaminen on mahdollista, kun työ jaetaan vaiheisiin ja muutosta toteutetaan oikealla aikajänteellä.

Esimerkiksi hiilensidonnan tehostamisessa voit aloittaa pienillä kokeiluilla, kuten uusien viljelymenetelmien testaamisella tietyllä lohkolla, ennen kuin laajennat ne koko tilalle. Kun tavoitteet on jaettu pienempiin osiin – kuukausi-, viikko- ja päivätavoitteiksi – suuretkin muutokset alkavat tuntua hallittavilta. Voit keskittyä yhteen asiaan kerrallaan ja varmistaa, että kaikki osat vievät kohti pitkän aikavälin päämäärää.

Kuori peruna kerrallaan

Lähes kaikki suuret tavoitteet vaativat aikaa toteutuakseen. Muutos ei tapahdu yhdessä yössä. Muutos on kuin saavillinen perunoita, jotka kuoritaan yksi kerrallaan – sama pätee pitkän aikavälin tavoitteisiin. Voit asettaa tavoitteita esimerkiksi seuraavalle viidelle vuodelle ja kuoria perunat yksi kerrallaan asettamalla kuukausittaisia ja viikoittaisia tavoitteita.

Pienillä askeleilla pääset lähemmäksi suurta muutosta. Esimerkiksi varautumisen osalta tämä voisi tarkoittaa askel askeleelta siirtymistä parempaan varaston hallintaan ja kokonaisvaltaisempaan riskien tunnistamiseen.

Priorisointi: Keskity olennaiseen

Maatalousyrittäjän työ on usein kiireistä ja monipuolista, jossa tärkeiden ja vähemmän tärkeiden asioiden erottaminen voi auttaa tehokkuuteen ja stressin hallintaan. Aseta töille selkeät prioriteetit. Vihreään siirtymään tai varautumisen parantamiseen liittyvät tehtävät voivat tuntua pakottavilta, mutta kaikkea ei tarvitse tehdä kerralla. Keskity siihen, mikä on juuri nyt tärkeintä.

Voit käyttää esimerkiksi A-D-järjestelmää priorisoidaksesi työt. Anna A-luokka niille tehtäville, jotka on tehtävä välittömästi tai kyseisenä päivänä. B-luokan työt ovat tehtäviä, jotka ovat tärkeitä mutta ne voidaan tehdä viikon aikana. C-luokan tehtävät on tehtävä kuukauden sisällä ja D-luokan tehtävät voivat odottaa myöhempää ajankohtaa. Tällainen selkeä jäsentely auttaa sinua keskittymään olennaiseen ja vähentää kuormittavuutta.

JAOTTELE TYÖSI

- » Välttämätön tehdä tiettyä päivänä
- » Ei pakko tehdä kyseisenä päivänä, mutta viikon aikana
- » Ei pakko tehdä viikon aikana, mutta hyvä tehdä kuukauden aikana
- » Tehtävä myöhemmin

Aloittaessasi töiden priorisointia on usein tyypillistä, että A-töitä nähdään olevan enemmän kuin todellisuudessa onkaan. Kun joku työ on A, se tehdään kyseisenä päivänä, työtä ei siis voi siirtää myöhemmäksi. Tässä tarvitaan vahvaa itsensä johtamista, kykyä ottaa itseään niskasta kiinni ja tehdä. Myös B-työt ovat sellaisia, että niitä ei voi siirtää enempää kuin muutamia päiviä. Mikäli B-työ on siirtynyt jo muutaman päivän myöhäisemmäksi, muuttuu se jo kohta A-työksi.

Ole armollinen itsellesi – kaikkea ei voi aina hallita

Muutoksen keskellä on tärkeää muistaa, että kaikkea ei voi hallita. On päiviä, jolloin kaikki ei mene suunnitelmien mukaan – työpäivät venyvät, sää ei suosi tai suunniteltu investointi ei tuota odotettua tulosta. Näissä hetkissä on tärkeää pysähtyä ja miettiä, miten voit parantaa tilannetta. Pitää myös sietää, että juuri nyt asia ei onnistu niin kuin olisi paras.

Yrittäjänä oma jaksamisesi on yrityksesi tärkein resurssi. Huolehdi siitä, että työ-

päiväsi ovat järkevästi rytmitettyjä ja sisältävät myös palautumiselle aikaa. Jos työmäärä tuntuu liian suurelta, on aika pohtia, voiko jonkin työn siirtää tai muuttaa prosessia niin, että se vaatii vähemmän aikaa ja energiaa.

Resilienssi – kyky sopeutua ja oppia muuttuvissa tilanteissa – on taito, jota voit kehittää. Itsesi johtaminen, realististen tavoitteiden asettaminen ja työn priorisointi ovat työkaluja, jotka auttavat sinua pysymään joustavana ja vahvana muutosten keskellä.

MUUTOKSEN JOHTAMINEN

Muutoksen johtamiseen sisältyy maatilayrityksissä vahvasti itsensä johtaminen ja oman työn johtaminen. Töiden priorisointi ja oman ajankäytön hallinta auttavat töiden jakautumisessa ja vähentävät kuormittavuuden tunnetta.

TUNNE ITSESI

- » Millainen minä olen?
- » Missä olen hyvä?
- » Millaiseksi haluan tulla?

JOHDA TYÖTÄSI

- » Priorisoi työt, tee tehtävälistoja.
- » Aseta työillesi lyhyen ja pitkän tähtäimen ajallisia ja tuloksellisia tavoitteita.
- » Suunnittele ja aikatauluta työtäsi

MIETI

- » Asioita, joita haluan vahvistaa
- » Asioita, joista haluan luopua
- » Asioita, joita haluan kehittää itsessäni ja työssäni

5. TYÖN HALLINTA JA ENNAKOINTI: VARAUTUMINEN JA HUOLTOVARMUUS

Maatalousyrittäjänä tiedät, että arjessa on harvoin täysin ennustettavia tilanteita. Yllättävät sääolot, markkinoiden vaihtelut, pandemiat tai tuotantoketjujen häiriöt voivat muuttaa suunnitelmia hetkessä. Työn hallinta ja ennakointi ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voit sopeutua muutoksiin ja turvata tilasi toiminnan, olipa tilanne mikä tahansa. Tämä vaatii paitsi hyvää suunnittelua, myös kykyä toimia paineen alla.

Elämä ilman haasteita on tylsää

Vaikka me kaikki toivomme tasaista arkea, ilman haasteita työ menettää merkitystään. Sopivat haasteet pitävät meidät valppaina ja motivoituneina.

Maatalousyrittäjänä sinulle tulee jatkuvasti vastaan tilanteita, jotka vaativat mukautumista ja joustavuutta. Sään arvaamattomuus, resurssien niukkuus ja yllättävät markkinamuutokset ovat osa tätä työtä. Joskus voi tuntua, että kaikki kaatuu päälle yhtä aikaa, ja työn hallinta on koetuksella.

Tärkeintä on kuitenkin muistaa, että kaiken ei tarvitse olla täydellistä. Muutoksen keskellä voit hallita tilanteita, kun pyydät apua, keskityt olennaiseen ja jaat työsi hallittaviin osiin. Jos työ tuntuu liian isolta palalta, jaa se pienempiin tehtäviin. Älä vaadi itseltäsi siitä, että kaikki on kerralla valmis – muutos tapahtuu askel kerrallaan. Keskity siihen, mikä on tärkeintä juuri nyt.

Pysäytä aikavaras

Yllättävät keskeytykset ja aikavarkaavat ovat työn sujumisen suurimpia vihollisia. Maatalousyrittäjänä päivät voivat olla täynnä pieniä keskeytyksiä, jotka vievät huomaamatta aikaa tärkeiltä tehtäviltä. Sosiaalinen media, toimintaa keskeyttävät puhelut tai työn suunnittelemattomuus voivat viedä keskittymisesi pois olennaisesta.

Tehokas työn hallinta vaatii, että opit tunnistamaan omat aikavarkaasi ja torjumaan ne. Jos jokin työ ei edistä tilan toiminnan kannalta oleellisia tavoitteita, mieti, onko sitä välttämätöntä tehdä. Lisäksi opettele sanomaan ei. Kun omia töitä on paljon, on osattava kieltäytyä töistä, jotka kuluttavat aikaa eivätkä edistä omien töiden tekemistä. Kun opit keskittymään olennaiseen, työsi sujuu nopeammin ja tehokkaammin, ja voit varata enemmän aikaa tärkeiden asioiden hoitamiseen.

Miten turvata toiminta muuttuvassa maailmassa

Huoltovarmuus ja tilasi toiminnan turvaaminen ovat nousseet entistä tärkeämmiksi asioiksi maailmassa, jossa poikkeustilanteet ovat yhä todennäköisempiä. Tämä voi tarkoittaa sääolosuhteiden ääripäitä, pandemioita, tuotantoketjujen häiriöitä tai tuotantopanosten, kuten lannoitteiden ja polttoaineiden, saatavuuden heikentymistä.

Varautuminen alkaa ennakoinnista ja suunnittelusta. Mieti, mitkä ovat ne riskit, jotka voivat vaikuttaa tilasi toimintaan ja miten voit minimoida niiden vaikutukset. Esimerkiksi varautuminen sääolosuhteisiin voi tarkoittaa uusien viljelymenetelmien käyttöönottoa, kuten viljelykierron tehostamista tai kuivuuden sietokykyisten lajikkeiden valintaa. Huoltovarmuuden näkökulmasta voi olla järkevää harkita, miten voit parantaa tilasi omavaraisuutta esimerkiksi energiantuotannon suhteen.

Kuva Anna-Kaisa Jaakkola

Kuva MTK:n Mediapankki

Käytännössä tämä voi tarkoittaa myös tuotantopanosten hankinnan hajauttamista. Jos olet aiemmin luottanut yhteen toimittajaan, mieti, voisiko tilasi hyötyä useammasta yhteistyökumppanista tai paikallisista toimijoista, jotta et ole liian riippuvainen yhdestä tuotantoketjusta.

Pidä varautumista yllä aina, ei vain kriisin kynnyksellä

Varautuminen ei ole vain kriisitilanteita varten – se on jatkuva prosessi, joka takaa tilan toiminnan myös yllättävissä tilanteissa. Kyse on sekä fyysisestä varautumisesta, kuten tarvikkeiden ja tuotantopanosten riittävyyydestä, että henkisesti valmistautumisesta.

Konkreettisesti tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että varmistat varaosien, polttoaineen ja muiden kriittisten tarvikkeiden riittävyuden etukäteen. Toisaalta se tarkoittaa myös henkistä valmistautumista: oletko itse valmis sopeutumaan, jos jokin ei suju suunnitelmien mukaan? Osa varautumisesta on myös ennakointi – mieti, mitä voi tapahtua ja miten voit reagoida.

Muuttuva ilmasto tuo mukanaan haasteita, mutta siihen sopeutuminen ei ole mahdotonta. Kun pidät mielessäsi pitkän aikavälin tavoitteet ja valmistaudut mahdollisiin poikkeustilanteisiin, voit varmistaa tilasi toiminnan jatkuvuuden myös vaikeina aikoina.

Työn hallinta

Työn hallinta ja ennakointi ovat avainasemassa muutoksissa. Kun hallitset työsi ja osaat ennakoida tulevia tilanteita, muutospaineet eivät tunnu ylitsepääsemättömiltä. Muutos voi tuoda mukanaan stressiä, mutta hyvällä suunnittelulla voit pitää langat käsissäsi myös odottamattomissa tilanteissa.

Työn hallinnan ja priorisoinnin avulla voit keskittyä siihen, mikä on aidosti tärkeää tilasi toiminnan kannalta. Tämä voi tarkoittaa päivittäisten tehtävien suunnittelua tai pidemmän aikavälin strategian laatimista, joka huomioi mahdolliset poikkeustilanteet. Hyvin hoidettu työnhallinta auttaa sinua pysymään keskittyneenä ja varautuneena, mikä lisää muutostavuttuutta ja menestymismahdollisuuksia pitkällä tähtäimellä.

TYÖTEHTÄVÄT

Hallinnantunne työtehtävissä lisää työn mielekkyyttä. Työn hallintaa ja työtehtäviä voidaan luokitella sekä tehtävien helppouden ja haastavuuden että työn hallinnantunteen mukaan. Mitkä ovat sinun tärkeimmät työsi ja tehtäväsi? Kuinka vaativia tehtävät ovat?

KAAOS-ALUE

- » Liikaa haasteita, epävarmuus tehtävien hallinnasta, paljon tahtoa, liian vähän taitoa
- » Hermostuneisuus, huoli, yli-innokkuus,
- » ”Minun on pakko”

HALLINTA-ALUE

- » Sopivan kokoiset haasteet, tehtävät hallussa, tahto, tavoitteet, pätevyys ja laatu, riski ja innovointi tasapainossa
- » Rauhallisuus, keskittyneisyys, energisyys,
- » ”Minä tiedän, minä osaan”

ALISUORITTAMISEN ALUE

- » Liian vähän haasteita, ei aitoa tahtoa tai tavoitteita, liikaa taitoa
- » Välttely, velttous, tylsyys
- » ”Varman päälle ja vasemmalla kädellä”
- » ”Tämä ei ole ollenkaan kivaa”

Kuva: Juha Sarviluoma

6. OMA OSAAMINEN: KESTÄVÄN JA MONIMUOTOISEN VILJELYN TAI DOT

Maatalousyrittäjänä sinulla on nyt ja tulevaisuudessa mahdollisuus olla keskeisessä roolissa rakentamassa kestävää maataloutta. Tämä vaatii kuitenkin jatkuvaa osaamisen päivittämistä ja uusien taitojen oppimista. Muuttuvassa toimintaympäristössä tarvitset taitoja, jotka auttavat tilaasi sopeutumaan kestäväen maatalouden vaatimuksiin, kuten hiilensidonnan tehostamiseen, luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen ja uusiutuviin energialähteisiin siirtymiseen. Muutostaitojen hallitseminen ei ainoastaan vahvista tilasi toimintaa, vaan auttaa myös turvaamaan tulevaisuutesi maatalouden ammattilaisena.

Tunnista oma osaaminen

Tärkeä askel kohti tulevaisuuden maataloutta on oman osaamisen realistinen arviointi. Mitkä ovat vahvuutesi yrittäjänä, ja missä osa-alueissa sinun täytyy hankkia lisää tietoa ja taitoa? Kestäväen viljelyyn liittyvät taidot, kuten maaperän hiilensidontamenetelmät, luonnon monimuotoisuuden tukeminen ja energia- tehokkuusratkaisut, ovat kriittisiä tulevaisuudessa.

Näiden hallitseminen voi tehdä tilastasi entistä kilpailukykyisemmän ja ympäristöystävällisemmän ja vähentää maatilasi riippuvuutta ulkopuolisista toimijoista.

Vieraissa asioissa on hyvä tunnistaa, millaista oppia ja tukea tarvitset, jotta voit ottaa uusia menetelmiä käyttöösi. Esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden edistäminen – monimuotoisuuskaistojen oikeanlainen hyödyntäminen voi vaatia lisätietoa, mutta voi tuoda samalla lisäarvoa tilasi tuotteille ja toiminnalle.

Rohkea pyytää apua

Oman osaamisen päivittäminen ei tarkoita, että sinun tarvitsisi osata kaikki itse. Maatalousyrittäjänä tärkeä voimavara on kyky oppia ja pyytää tarvittaessa apua. Muuttuvat vaatimukset ja niiden myötä tulevat muutokset voivat tuntua aluksi monimutkaisilta, mutta uusien taitojen oppiminen onnistuu usein parhaiten, kun voit luottaa asiantuntijoihin tai kollegoihin, joilla on kokemusta kyseisistä aiheista.

Jos esimerkiksi mietit siirtymistä uusiutuvan energian, kuten aurinkoenergian tai biokaasun, käyttöön tilallasi, voi olla hyvä keskustella sellaisten yrittäjien kanssa, jotka ovat jo ottaneet nämä ratkaisut käyttöön. Verkostoituminen muiden maatalousyrittäjien, asiantuntijoiden ja oppilaitosten kanssa auttaa sinua saamaan selville, millaisia investointeja ja tietotaitoa tarvitset, jotta voit tehdä keskeisiä ja kannattavia ratkaisuja tilallasi.

Omat verkostot vahvuudeksi

Verkostojen hyödyntäminen on maatalousyrittäjälle tärkeä voimavara. Verkostot eivät tarkoita vain ammatillisia kontakteja, vaan myös ihmisiä, joiden tietotaitoa voit hyödyntää silloin, kun tarvitset apua. Jos maatilallesi asettamat tavoitteesi tuntuvat hankalilta saavuttaa yksin, voi olla aika kääntyä omien verkostojesi puoleen. Voisiko joku tuttava tarjota näkökulmaa sinua mietityttäviin asioihin, esimerkiksi uusiin viljelymenetelmiin tai energiatehokkuuteen? Tai löydätkö tarvittaessa asiantuntijoita, joilta voit oppia enemmän esimerkiksi hiilensidonnasta tai biodiversiteetin tukemisesta?

Tulevaisuuden maatalous vaatii yhteistyötä. Jos et itse osaa jotakin, on todennäköistä, että joku muu osaa. Verkostojen avulla voit kehittää omaa osaamistasi ja samalla auttaa myös muita. Yhteistyö muiden maatalousyrittäjien kanssa voi myös avata uusia mahdollisuuksia esimerkiksi yhteisten resurssien, kuten maatalouskoneiden ja -laitteiden tai uusien energiaratkaisujen, käytössä.

Kohti kestäväää tulevaisuutta

Osaamisen päivittäminen on jatkuva prosessi, mutta se on myös mahdollisuus. Kun tunnistat vahvuutesi ja heikkoutesi, voit suunnata energiasi niihin asioihin,

joissa sinulla on eniten opittavaa. Esimerkiksi uusiutuvien energialähteiden käyttö ei ole vain ekologisesti järkevää, vaan voi tuoda pitkällä aikavälillä taloudellista säästöä. Samalla voit parantaa tilasi resilienssiä ja kestävyyttä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Ota siis askel eteenpäin ja mieti, millaisia taitoja tarvitset, jotta tilasi on kilpailukykyinen ja kestävällä pohjalla tulevaisuudessa. Käytä omia verkostojasi, pyydä apua rohkeasti ja hyödynnä koulutuksia, jotka auttavat sinua päivittämään osaamistasi. Näin varmistat, että olet valmis kohtaamaan maatalouden tulevaisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

OMAN OSAAMISENI TUNNISTAMINEN

Oman osaamisen tunnistaminen auttaa kohdentamaan töitä vahvuuksiesi mukaisiksi. Painota töitäsä vahvoihin osaamisalueisiisi ja mieti, mitkä työt ovat sellaisia, joissa voi hyödyntää muiden osaamista. Kaikkea ei tarvitse osata itse.

- » Mitkä ovat vahvuuksiani ja miten ne pääsevät parhaiten esille?
- » Missä voin pyytää apua?
- » Keneltä/mistä saan apua? Vastaako työni ammatillisia kykjäni?
- » Päivitänkö osaamistani?
- » Missä asioissa haluan uudistaa osaamistani?
- » Mikä on mielekäs tapa uudistaa osaamistani?
- » Riittääkö osaamiseni tulevaisuudessa?
- » Millaista osaamista löytyy lähipiiristäni?
- » Osaako joku/jotkut hoitaa maatalaani, jos jotain yllättävää tapahtuu?
- » Olenko keskustellut heidän kanssaan, joita asia koskettaa?

7. ELÄMÄNTILANTEENI JA VALMIUTENI MUUTOKSIIN

Maatalousyrittäjänä muutokset ovat väistämättömiä, ja ne vaikuttavat usein laajasti sekä sinun että perheesi elämään. On kyse sitten yksityisistä, maatilasta lähtöisin olevista tai ulkopuolisista tekijöistä, kuten pandemioista, sodista tai kauppaj rajoitteista, näiden muutosten vaikutukset ulottuvat henkilökohtaiseen elämään, talouteen ja jaksamiseen. Tämän vuoksi on tärkeää, että pysähdyt miettimään omia voimavarojasi ja perheesi tukea – sillä niiden avulla selviät vaikeinakin aikoina.

Jos arki ahdistaa, apua on tarjolla

Muutokset voivat herättää stressiä ja epävarmuutta, ja on täysin luonnollista kokea ahdistusta, jos tulevaisuus on epäselvä. Jaksamiseen ja hyvinvointiin vaikuttavat monenlaiset tekijät, kuten yrityksen taloudellinen tilanne, työkuorma ja henkilökohtainen elämä. Maatalousyrittäjän arjessa kuormitus voi kasvaa nopeasti, ja silloin on tärkeää muistaa, että apua on saatavilla.

FARMRes-työkalua (<https://app.farmres.eu/fi>) voi käyttää tukena oman jaksamisen arvioimisessa ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Se tarjoaa konkreettisia keinoja, joiden avulla voit seurata omaa hyvinvointiasi. Jos tuntuu siltä, että arki kaa tuu päälle etkä löydä keinoja selvitä yksin, on täysin hyväksyttävää ja tärkeää hakea apua ammattilaisilta. Taloudelliset huolet voivat lisätä henkistä taakkaa, ja myös näihin on saatavissa neuvontaa.

Ihmissuhteet vaikuttavat arkeen ja työhön

Perheen ja läheisten rooli korostuu erityisesti muutostilanteissa. He ovat tukiverkko, mutta voivat samalla olla niitä, joiden kanssa muutosten tuomat paineet ja stressi tuntuvat kaikkein eniten. Perheen ja läheisten tuki on yksi tärkeimmistä voimavaroista, kun yrität navigoida muutosten keskellä. Siksi avoin keskustelu on ratkaisevan tärkeää. Joskus voi olla vaikeaa puhua tunteista, mutta rehellinen keskustelu voi auttaa selvittämään asioita, jotka kuormittavat sinua ja perhettäsi.

Kuva MTK:n Mediapankki

Muutokset voivat aiheuttaa erimielisyyksiä, mutta ne tarjoavat myös mahdollisuuden kehittää ihmissuhteita. Keskustelu voi alkaa yksinkertaisella kysymyksellä: "Miten me voimme yhdessä paremmin?" Kun muutokset yrityksessä tai ympäristössä vaikuttavat arkeen, on tärkeää varmistaa, että kaikki perheenjäsenet tuntevat olonsa kuulluiksi ja arvostetuiksi.

Perhe on paras vai onko?

Perhe voi olla suurin voimavarasi, mutta samalla se voi olla paikka, jossa paineet ja tyytymättömyys nousevat esiin. Jos koet tyytymättömyyttä perheen sisällä tai parisuhteessa, on hyvä pysähtyä miettimään, mitä voit itse tehdä tilanteen parantamiseksi. Pitäisikö varata enemmän aikaa perheelle tai parisuhteelle, jotta tärkeimmät ihmissuhteet eivät jää työn jalkoihin?

Muutostilanteet voivat haastaa ihmissuhteet, mutta ne voivat myös tarjota mahdollisuuden parantaa niitä. Pienillä teoilla voi olla suuri merkitys – avoin keskustelu, yhteisen ajan järjestäminen ja yhteiset suunnitelmat auttavat rakentamaan vahvempia suhteita. Välillä on hyvä muistuttaa itseä ja kumppania siitä, että molemmat voivat tehdä muutoksia suhteen hyväksi.

Oman hyvinvoinnin tukipilarit

Maatalousyrittäjän elämä on usein kiireistä, mutta oma hyvinvointi ei saa jäädä taka-alalle. Jotta jaksat työssäsi ja elämässäsi, tarvitset voimavaroja. Mitkä asiat tuovat sinulle iloa ja palauttavat energiaasi? Onko se liikunta, luonnossa oleilu, musiikki, hyvä ruoka tai ehkä ystävien kanssa vietetty aika?

Pysähdy välillä miettimään, miten huolehdit omasta fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnistasi. Säännöllinen liikunta, riittävä uni ja terveelliset elämäntavat auttavat sinua jaksamaan paremmin arjessa. Hyvinvointi ei tarkoita vain suuria asioita, kuten lomamatkoja tai kalliita harrastuksia – pienet, päivittäiset asiat voivat tehdä suuren eron jaksamiseesi.

Pidä huolta itsestäsi ja läheisistäsi, sillä muutoksista selviäminen vaatii henkistä ja fyysistä voimaa. Kun hyvinvointi on kunnossa, olet valmiimpi kohtaamaan myös ne muutokset, jotka eivät ole omis-
sa käsissäsi.

ELÄMÄNTILANTEENI

Työn, perheen ja oman ajan tasapainottaminen vaihtelee eri elämäntilanteissa. Mieti omaa tilannettasi, ovatko asiat niin kuin toivot niiden olevan? Mitä voit tehdä asialle?

- » Mihin asioihin elämässä olen erityisen tyytyväinen?
- » Mitä asiat tuovat elämään iloa?
- » Mitä asioita kaipaamme lisää?
- » Mitä roolia työ näyttää elämässäni?
- » Tuoko työ minulle enemmän vapautta vai ahdistusta?
- » Mitä mieltä läheiseni ovat tilanteestani?
- » Mihin asioihin haluaisin antaa enemmän aikaa?
- » Mitkä asiat koen kuormittavina – enemmän energiaa vievinä kuin antavina?

Kuva MTK:n Mediapankki

8. MOTIVAATION VOIMA

Maatalousyrittäjänä elät jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Uudet asiat, kuten kestävä kehityksen vaatimukset, voivat tuntua suurilta, mutta muutoksen avain on motivaatio. Kun tunnistat, mikä todella ajaa sinua eteenpäin, löydät helpommin tavat sopeutua ja hyödyntää muutoksia. Muutos voi olla mahdollisuus, kun löydät tasapainon ekologisten arvojen ja taloudellisten kannusteiden välillä.

Kannustus innostaa

Ulkoiset kannustimet, kuten taloudelliset tuet, ovat usein ensimmäisiä askeleita kohti muutosta. Näin voi olla esimerkiksi siirtyessäsi uusiutuvaan energiaan tai ottaessasi käyttöön uusia viljelymenetelmiä. Ulkoinen kannustus, kuten investointituet tai verohelpotukset, voivat saada sinut liikkeelle, mutta pitkäjänteinen muutos tarvitsee enemmän kuin pelkkiä rahallisia kannustimia.

Kun esimerkiksi huomaat, että aurinkopaneelit vähentävät tilasi energiakustannuksia, saat konkreettisen todisteen siitä, että kestävä valinta voi olla myös taloudellisesti järkevä. Tämä taloudellinen hyöty voi toimia motivaationa seuraaviin investointeihin, kuten tilan resurssitehokkuuden parantamiseen.

Tekemisen ilo motivoi

Sisäinen motivaatio on usein se, joka kannattelee sinua pitkään. Kun työ tuo iloa ja tunnet olevasi yhteydessä siihen, mitä teet, muutoksen tekeminen on helpompaa ja kestävämpää. Esimerkiksi, jos nautit tilasi kehittämisestä ja luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta, saatat kokea tyydytystä jo siitä, että viljelymenetelmilläsi suojelet pölyttäjiä ja parannat maaperän terveyttä. Tämä tyytyväisyyden tunne auttaa sinua pitämään yllä motivaatiota.

Työsi voi herättää sinussa myös tunteen, että teet merkityksellistä työtä – työtä, jolla on vaikutusta paitsi sinun tilasi tulevaisuuteen, myös laajemmin yhteiskuntaan, ruoantuotantoon ja ympäristöön. Kun työsi tuntuu tärkeältä ja nautit sen tekemisestä, sisäinen motivaatiosi vahvistuu ja auttaa sinua jatkamaan.

Muutos aikaiseksi tunnistamalla motivoivat tarpeet

Jokainen meistä motivoituu eri syistä. Sinun motivaatiotekijäsi voivat olla erilaisia kuin naapurin yrittäjällä. Esimerkiksi taloudellinen vakaus voi olla sinulle tärkein syy tehdä muutoksia, kun taas toiselle yrittäjälle luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on keskeisin arvo. Kun tiedostat omat tarpeesi ja motiivisi, voit kohdentaa muutoksen niihin asioihin, jotka todella innostavat ja motivoivat sinua.

Ajatellaanpa esimerkiksi viljelyn monipuolistamista, joka auttaa hiilensidonnassa ja edistää tilan ekologisuutta. Jos

sinua motivoi uteliaisuus ja halu kokeilla uutta, tämä voi tuntua kiehtovalta ja motivoida sinua ottamaan riskejä uusien menetelmien suhteen. Toisaalta, jos sinua motivoi eniten tilan taloudellinen vakaus, voit lähestyä asiaa siitä näkökulmasta, miten monipuolistaminen parantaa kasvien terveyttä ja avaa uusia markkinoita.

Tärkeintä on, että tunnistat omat motiivisi ja käytät niitä muutoksen ajureina. Kun muutos on yhteydessä omien tarpeidesi ja arvojesi kanssa, todennäköisyys sen onnistumiselle kasvaa.

Usko itseesi

Motivaatio ei riitä, jos et usko omiin mahdollisuuksiisi. Muutoksen läpivienti vaatii uskoa itseesi ja kykyysi onnistua. Tämä on erityisen tärkeää, kun kohtaavat vastoinkäymisiä – kuten huonoa säätä, taloudellisia haasteita tai markkinoiden vaihtelua. Itseluottamus auttaa sinua pitämään suuntasasi ja näkemään muutoksen mahdollisuutena, ei uhkana.

Voit tarvittaessa rakentaa uskoa itseesi pienin askelin. Muista onnistumiset aiemmista muutoksista, joita olet tilallasi tehnyt, ja hyödynnä niitä todisteina siitä, että pystyt sopeutumaan ja menestymään. Esimerkiksi, jos olet jo ottanut käyttöön uusia teknologioita, jotka ovat parantaneet tilasi tuottavuutta, voit käyttää tätä onnistumista vahvistamaan uskoasi siihen, että myös muut muutokset ovat hallittavissa ja mahdollisia.

Joskus usko omaan tekemiseen voi kuitenkin horjua, ja silloin on tärkeää hakea tukea – olipa se sitten toisilta maatalousyrittäjiltä, asiantuntijoilta tai perheenjäseniltä.

Miten nähdä muutos mahdollisuutena?

Muutos ei ole vain haaste. Kun tasapainotat ulkoiset kannustimet ja sisäisen motivaation, löydät muutoksen edellyttämän energian ja inspiraation.

Motivaatio on voima, joka vie sinut läpi vaikeiden aikojen ja auttaa näkemään muutoksen askeleen myös mahdollisuutena kehittyä ja menestyä. Usko itseesi, tunnista omat tarpeesi ja hyödynnä sekä ulkoiset kannustimet että sisäinen into tehdä merkityksellistä työtä. Näin voit kohdata tulevaisuuden maatalouden haasteet varmemmin askelin ja löytää uusia mahdollisuuksia sekä itsellesi että maatilallesi.

OMA MOTIVAATIONI

Motivaatio on käyttövoima, kaiken toiminnan perusta. Työnteossa motivaatio on vaihteleva ja tilannesidonnainen. Se perustuu pitkälti tunteisiin – miellyttävien tunnetilojen hakemiseen ja epämiellyttävien välttämiseen.

- » Mitkä ovat minulle tärkeitä elämä-arvoja? Miten voin toteuttaa niitä maatalousyrittäjänä?
- » Minkälainen työ tuntuu mielekkäältä?
- » Mikä on työn tarkoitus minulle?
- » Teenkö muutoksen itselleni vai toisen vuoksi?
- » Minkälaiset askeleet vievät minua tyydyttävämpään suuntaan nyt?
- » Haluanko muutosta?
- » Mikä on lopputuloksen/ tavoitteen merkitys minulle?
- » Uskonko onnistumisen mahdollisuuksiin?
- » Mitä aion tehdä seuraavan kolmen kuukauden aikana päästäkseni lähemmäs tavoitettani?

9. OSALLISTUMINEN ALAN KESKUSTELUUN: VAIKUTTAMISEN KEINOT

Maatalousyrittäjänä olet enemmän kuin vain oman tilasi johtaja – sinulla on myös merkittävä rooli maatalousalan kehittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana. Maatalouden toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, ja nämä muutokset vaativat paitsi sopeutumista myös aktiivista osallistumista keskusteluun siitä, mihin suuntaan ala kehittyy. Olet asiantuntija omassa työssäsi, ja juuri sinulla on arvokasta tietoa ja kokemusta, joka voi auttaa muokkaamaan tulevaisuuden maatalouspolitiikkaa ja toimintakäytäntöjä.

Miten yrittäjät voivat olla muutoksen aktiivisia suunnannäyttäjiä?

Yksi tärkeimmistä tavoista vaikuttaa on osallistua aktiivisesti keskusteluun paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Voit olla suunnannäyttäjä esimerkiksi kertomalla omista kestävästä kehityksen toimenpiteistäsi, kuten hiilensidontaratkaisuisista, luonnon monimuotoisuuden edistämisestä tai uusiutuvan energian käytöstä tilallasi. Kun tuot esiin konkreettisia esimerkkejä siitä, miten olet onnistunut vastaamaan kestävyiden haasteisiin, voit vaikuttaa sekä päätöksentekijöihin että kuluttajiin.

Yrittäjänä sinulla on mahdollisuus osallistua paikallisiin ja valtakunnallisiin keskusteluihin esimerkiksi osallistumalla alan seminaareihin, järjestöjen toimintaan ja paikallispolitiikan foorumeihin. Yhteistyö paikallisten päättäjien kanssa on tärkeää – sinä tiedät, miten maatalous käytännössä toimii, ja he voivat vaikuttaa siihen, millaisia mahdollisuuksia maatalousyrittäjille tarjotaan. Pystyt vaikuttamaan tuleviin päätöksiin kertomalla avoimesti omista tarpeistasi ja haasteistasi sekä ehdottamalla konkreettisia ratkaisuja.

Monitahoisuus ja sen sietäminen

Nykymaailmassa moniin maataloutta koskeviin kysymyksiin ei ole yksinkertaisia vastauksia. Ilmastonmuutos, ympäristövaatimukset, markkinoiden vaihtelut, teknologian kehitys ja maailmanpoliittinen tilanne tekevät toimintaympäristöstä entistä monimutkaisemman. Tämä monitahoisuus voi aiheuttaa hämmennystä ja epävarmuutta, mutta sen sietäminen ja hallitseminen on avain menestykseen. Avoimen vastavuoroisen keskustelun ylläpitäminen eri sidosryhmien, kuten paikallisten päätöksentekijöiden, eri järjestöjen ja kuluttajien kanssa, auttaa jäsentämään tätä monitahoisuutta.

Kuva MTK:n Mediapankki

Kun osallistut keskusteluihin, on tärkeää muistaa, että asioilla on useita näkökulmia. Esimerkiksi ympäristötoimenpiteet voivat olla kalliita toteuttaa lyhyellä aikavälillä, mutta pitkän aikavälin hyödyt, kuten parempi satokyyky ja maaperän kestävyys, voivat olla merkittäviä. Keskusteluissa kannattaa tuoda esiin sekä taloudelliset että ekologiset näkökulmat – tämä auttaa muita ymmärtämään, että maatalouden kehittäminen on monisyinen asia. Kunnioita myös muiden mielipiteitä.

Viestintä on vaikuttamisen työkalu

Vaikuttaminen vaatii tehokasta viestintää. On tärkeää, että osaat kertoa selkeästi ja ymmärrettävästi, mitä teet ja miksi. Viestintä on erityisen tärkeää myös

kuluttajayhteisöissä. Kuluttajat ovat yhä kiinnostuneempia siitä, mistä heidän ruokansa tulee ja miten se on tuotettu. Kerro avoimesti ja ylpeydellä siitä, mitä teet ympäristön hyväksi ja miten tilasi toimii kestävien periaatteiden mukaisesti. Sosiaalinen media, paikallislehdet ja maatalousalan tapahtumat tarjoavat sinulle mahdollisuuden jakaa tarinaasi ja rakentaa luottamusta kuluttajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Ota aktiivinen rooli keskusteluissa, tuo esiin omat kokemuksesi ja ratkaisut kestävän maatalouden edistämiseksi. Näin voit paitsi vaikuttaa alaan laajemminkin, myös auttaa luomaan maatilastasi entistä vahvemman ja kestävämmän.

10. YHTEENVETO JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Maatalousyrittäjänä olet ainutlaatuisessa asemassa – sinä et ainoastaan huolehdi päivittäisestä työstäsi, vaan myös navigoit jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja vastaat kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuudesta. Muun muassa vihreä siirtymä, kestävä kehitys ja varautuminen tuovat mukanaan sekä haasteita että valtavia mahdollisuuksia, joiden hyödyntäminen edellyttää uudenlaista ajattelua, ennakkointia ja kykyä sopeutua. Tämä ei ole vain välttämätöntä elinkelpoisuuden säilyttämiseksi, vaan se tarjoaa sinulle myös keinot parantaa tilasi taloudellista menestystä, ympäristöystävällisyyttä ja sosiaalista kestävyyttä pitkällä aikavälillä.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset eivät ole vain vaatimuksia – ne voivat olla myös mahdollisuuksia. Muutokset voivat tarjota uusia keinoja säästää kustannuksissa, lisätä tuotannon tehokkuutta, vähentää tilan riippuvuutta ulkopuolisista toimittajista ja vastata kuluttajien muuttuvaan kysyntään. Esimerkiksi siirtyminen uusiutuvaan energiaan tai investoinnit hiilensidontaan voivat vähentää tilasi riippuvuutta ulkoisista resursseista ja parantaa tilan kilpailukykyä markkinoilla.

Samalla ympäristöystävälliset toimintatavat vastaavat kuluttajien kasvaviin vaatimuksiin kestävästä ruoantuotannosta.

Tulevaisuuden mahdollisuudet

Muutokset voivat avata ovia uusille liiketoimintamahdollisuuksille. Esimerkiksi kiertotalouden periaatteet ja hiilineutraaliuden tavoittelu voivat olla merkittäviä kilpailuetuja tulevaisuudessa. Kuluttajat, kauppaketjut ja päättäjät vaativat yhä enemmän läpinäkyvyyttä ja kestäviä ratkaisuja ruoantuotantoon. Maatalousyrittäjänä voit olla tässä kehityksessä edelläkävijä ja hyödyntää näitä mahdollisuuksia tilasi menestyksen edistämiseksi.

Varautuminen on toinen keskeinen teema tulevaisuuden maataloudessa. Ilmastomuutoksen aiheuttamat sääilmiöt, tuotantopanosten hinnannousu ja maailmantilanteen muutokset vaativat yrittäjiltä aiempaa parempaa ennakkointikykyä. Siksi tilasi kestävyden turvaaminen – olipa kyse sitten energiantuotannosta, viljelytekniikoista tai liiketoimintamalleista – on ratkaisevan tärkeää. Varautuminen ei ole vain kriiseihin reagoimista, vaan jatkuva valmistautumista ja riskienhallintaa.

Kestävyyden kaikki osa-alueet: sosiaalinen, ekologinen ja ekonominen

Tilasi tulevaisuus riippuu siitä, miten hyvin onnistut yhdistämään kestävyyden eri osa-alueet: sosiaalisen, ekologisen ja ekonomisen kestävyyden.

Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa omasta hyvinvoinnista sekä tilan ja sen työntekijöiden hyvinvoinnista huolehtimista. Tämä ulottuu myös perheeseesi ja paikallisyhteisöön. Hyvinvoivat ihmiset tekevät parempaa työtä ja voivat sitoutua tilan menestykseen. Avoin vuoropuhelu perheen, työntekijöiden ja sidosryhmien kanssa luo luottamusta ja yhteishenkeä, mikä vahvistaa tilasi sosiaalista kestävyttä.

Ekologinen kestävyys liittyy ympäristövaikutusten minimoimiseen ja luonnonvarojen viisaaseen käyttöön. Viljelymenetelmät, jotka parantavat maaperän laatua ja edistävät monimuotoisuutta, eivät ainoastaan auta ympäristöä, vaan myös varmistavat, että tila pystyy tuottamaan laadukasta ruokaa tuleville sukupolville.

Ekonominen kestävyys tarkoittaa sitä, että tila on taloudellisesti elinvoimainen ja pystyy sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin. Se edellyttää hyvää taloudenhallintaa, mutta myös ennakkointia. Millaisia investointeja kannattaa tehdä?

Ekonominen kestävyys ei tarkoita pelkkää lyhyen aikavälin kannattavuutta, vaan myös pitkän aikavälin riskienhallintaa ja taloudellista joustavuutta.

Kohti kestävää tulevaisuutta

Tulevaisuus tuo mukanaan jatkuvia muutoksia, mutta myös lukuisia mahdollisuuksia. Maatalousyrittäjänä sinulla on valta ja vastuu varmistaa, että tilasi ei ainoastaan selviä muutoksista, vaan menestyy niiden keskellä. Kun panostat kestävään kehitykseen kaikilla osa-alueilla – sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti – varmistat tilasi menestyksen myös tulevaisuudessa.

Jatkuva oppiminen, avoin yhteistyö ja ennakkointikyky auttavat sinua olemaan edelläkävijä. Tulevaisuus on käsissäsi – ja sen mukana mahdollisuus tehdä tilastasi kestävämpi ja kannattavampi.

LÄHTEET

Adams, M. 2016. *Change your questions, change your life. 12 powerful tools for leadership, coaching, and life.* Berrett-Koehler Publishers

Ahola, T & Furman, B. 2016. *Ongelmista ratkaisuihin.* Lyhytterapiainstituutti oy.
Brown, R. 2012.

Daring greatly. Clays Ltd. Fowler, S. 2019. *Master your motivation. Three scientific truths for achieving your goals.* Dreamscape Media.

Hindström, V. 2020. *Maatalousyrittäjän muutoskirja omien valintojen pohdintaan. Varavoimaa farmarille muutoksiin – hanke. Eu-rahoitettu: Euroopan maaseudun kehittämisrahasto.*
<https://satakunta.mtk.fi/documents/197592/0/Muutoskirjanen.pdf/461fb61e-ad33-c22c-1cf5-8d44d1d84c9c?t=1603445374186>

Ilmarinen. *Onnistunut muutos – Tukea onnistuneen muutoksen suunnitteluun ja läpivientiin* <https://www.ilmarinen.fi/siteassets/liitepankki/tyohyvinvointi/ opas-onnistunut-muutos.pdf>

Kvist, H & Kilpiä, T. 2006. *Muutosaskeleita.* Performance Power Associates Liukkonen, J.,

Jaakkola, T., & Kataja, J. 2006. *Taitolajina työ, Johtaminen ja sisäinen motivaatio.* Edita Prima Oy

Martela, F & Jarneko, K. 2015. *DRAIVI. Voiko sisäistä motivaatiota johtaa?* Talentum

MIELI Suomen Mielenterveysseura ry. <https://www.mieli.fi/fi>

MIELI Suomen Mielenterveysseura ry. 2019. *Mielenterveys elämäntaitona. Mielenterveyden ensiapu® 1.* Waasa Graphics Oy.

Modig, N & Åhlström, P. 2013. *This is lean. Resolving the efficiency paradox.* Rheologica Publishing.

Oksanen, J. 2014. *Motivointi työvälineenä.* PS-kustannus.

Pink, D.H. 2009. *Drive, the surprising truth about what motivates us.* Riverhead books.

Reiss, S. 2000. *Who am I? The 16 basic desires that motivate our actions and define our personalities.* Tarcher/Putnam.

Reiss, S. 2013. *The Reiss motivation Profile®: What Motivates You?* IDS PUBLISHING CORPORATION.

Tracy, B & Stein, C. 2015. *Find your balance point.* Berrett-Koehler Publishers.

Tuottavuustyö. <https://www.tuottavuustyoy.fi>

Työterveyslaitos. <https://www.ttl.fi/>

Työturvallisuuskeskus. *Digijulkaisut: Keinoja työn kuormittavuuden hallintaan. Saatavissa:* <https://ttk.fi/julkaisu/keinoja-tyon-kuormittavuuden-hallintaan/>

MUISTIINPANOJA

MUUTOSVOIMAA TULEVAAN

Muutos alkaa tästä

MUUTOSVOIMAA
TULEVAAN

MUUTOKSEN ABC

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahaisto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus